

Statens vegvesen

Webinaret starter kl 09.00

Deling av “beste praksis” i bruk av EPD som et grunnlag for hvordan vekte klima- og miljø i anleggsanskaffelser

Statens vegvesen

VELKOMMEN!

«Deling av «beste praksis» i bruk av EPD som et grunnlag for hvordan vekte klima- og miljø i anleggsanskaffelser»

DAGENS AGENDA

EBA
Statens vegvesen

LUP

Deling av "beste praksis" i bruk av EPD som et grunnlag for hvordan vekte klima- og miljø i anleggsanskaffelser

Det kan være utfordrende å vite hvordan man best kan innlemme 30% kravet til klima- og miljø i anleggsanskaffelser. Siden 2017 har Statens Vegvesen, i samarbeid med EBA og entreprenørene, sett på hvordan kontraktene på asfalt kan utformes til det beste for partene og miljøet.

Ved å etterspørre EPD (Environmental Product Declaration) kan tildelingen av kontraktene vektles med fordel for tilbyder med lavest CO₂-utslipp.

Dette må flere ta i bruk! Derfor inviterer EBA, Statens vegvesen, og Leverandørviklingsprogrammet (LUP) til webinar for å synliggjøre hvordan andre vær- og anleggseiere kan benytte dette i sine anskaffelser/kontrakter.

Agenda

- 09.00 **Introduksjon/velkommen**
Cecilie Endresen, LUP
- 09.05 **EPD som grunnlag for CO₂-vekting**
Edvard Thonstad Sandvik, Statens vegvesen
Stine Marie Thiele Haugen, EBA
- 09.15 **Hvordan gjør vi det?**
Thor Asbjørn Lunaas, Statens vegvesen
- 09.25 **Hvordan oppleves praksisen fra vår side?**
Geir Lange, Veidekke ASA
- 09.35 **"Adoptert EPD-praksis"**
Hilde Heieren, Akershus Fylkeskommune
- 09.45 **30% klima og miljøhensyn – regelverket**
Bjørn Kummeneje, DFØ
Espen Bakken, Simonsen Vogt Wiig
- 10.05 **En samtale om erfaringer så langt**
v/ Thor Asbjørn Lunaas, Statens vegvesen
v/ Geir Lange, Veidekke ASA
v/ Hilde Heieren, Akershus Fylkeskommune
- 10.25 **Oppsummering m/en digital "hand-out" oppskriftspakke. Slutt kl 10.30.**

Fredag 19. januar 2024
Fra 09.00 - 10.30
Digitalt webinar
[Påmelding](#)

Agenda

- 09.00 **Introduksjon/velkommen**
Cecilie Endresen, LUP
- 09.05 **EPD som grunnlag for CO₂-vekting**
Edvard Thonstad Sandvik, Statens vegvesen
Stine Marie Thiele Haugen, EBA
- 09.15 **Hvordan gjør vi det?**
Thor Asbjørn Lunaas, Statens vegvesen
- 09.25 **Hvordan oppleves praksisen fra vår side?**
Geir Lange, Veidekke ASA
- 09.35 **"Adoptert EPD-praksis"**
Hilde Heieren, Akershus Fylkeskommune
- 09.45 **30% klima og miljøhensyn – regelverket**
Bjørn Kummeneje, DFØ
Espen Bakken, Simonsen Vogt Wiig
- 10.05 **En samtale om erfaringer så langt**
v/ Thor Asbjørn Lunaas, Statens vegvesen
v/ Geir Lange, Veidekke ASA
v/ Hilde Heieren, Akershus Fylkeskommune
- 10.25 **Oppsummering m/en digital "hand-out" oppskriftspakke. Slutt kl 10.30.**

Statens vegvesen

EPD som grunnlag for CO2-vekting

v/ Edvard Thonstad Sandvik, Statens vegvesen
Stine Marie Thiele Haugen, EBA

Statens vegvesen

EPD som grunnlag for CO2-vekting

v/ Edvard Thonstad Sandvik, Statens vegvesen
Stine Marie Thiele Haugen, EBA

EPD som grunnlag for CO2-vekting

Edvard Sandvik
Fagdirektør Klima og bærekraft
edvard.sandvik@vegvesen.no

Foto: Henrik Jonassen, SD

Klimastrategi og handlingsplan for Statens vegvesen Drift og vedlikehold

- Statens vegvesen skal kutte
 - direkte utslipp med 55 % innen 2030
 - indirekte utslipp med 55 % innen 2030
- Utnytte kunnskap og kreativitet i bransjen
- EPD skal brukes aktivt
- Krav/ tildelingskriterier
- Årlig revisjon av planen
- Målet er å gi trygghet for klimainvesteringer for våre leverandører og underleverandører

Felles tiltak DoV				
Tildelingskriterier klima	Den nye endringsforskriften om at klima- og miljøhensyn skal vektes med minst 30% i offentlige anskaffelser (trer i kraft 1.jan 2024) gjør at de fleste anskaffelsene våre skal ha klima og -miljøhensyn som tildelingskriterium. I tillegg vil vi stille ulike klimakrav i samtlige anskaffelser.			
Kontrakter som starter opp	2023	Plan 2025	Plan 2027	Mål 2030
Nullutslipp personbiler og varebiler	Uttesting i enkelte kontrakter.	Minimum 90%	Tilnærmet 100%	Tilnærmet 100% av produksjon
Nullutslipp tunge kjøretøy	Elektrisk brøytetest	Innslag av flere tunge el-kjøretøy i ulike kontrakter	Minimum 80% av produksjon	
Nullutslipp maskiner		Testing av DoV-spesifikke nullutslippsmaskiner	Minimum 80% av produksjon	
EPD (Environmental Product Declaration)	Krav om levering av EPD (for vesentlige utslippskilder) der det foreligger. Tildeling på EPD på asfalt i de fleste kontrakter og salt i en kontrakt.	Uttesting av krav/ tildelingskriterier i kombinasjon med bonus-malus -ordning basert på EPD i flere kontrakter med store indirekte utslipp.		Alle nye kontrakter med store indirekte utslipp har krav/ tildelingskriterier i kombinasjon med bonus-malus -ordning basert på EPD.
Effektivisering (å ikke gjøre unødvendig arbeid)	Tildeling på kontraktsgjennomføring i en vegdriftskontrakt	Kontraktsgjennomføring som tildelingskriterier og andre tiltaks som gir fokus på god logistikk og riktig		

Vekting / minimumskrav EPD'er i SVV

Vekting:

- Asfalt
- Rekkverk
- Vegoppmerking
- Salt

Krav:

- Krav om viktige materialer (feks salt, asfalt, sement/betong og stål) er i laveste halvdel av utslipp i sin kategori
- Kreve at transport inn til anlegg (A4) skjer med nullutslippskjøretøy der mulig
- Kreve EPD'er for «alle» materialer

Statens vegvesen

Strengere klimakrav til alle som skal ha oppdrag for Statens vegvesen

15.9.2023 08:58:41 CEST | [Statens vegvesen](#)

Nullutslipp på kjøretøy og maskiner og mer effektiv drift er blant tiltakene som skal sørge for at Statens vegvesen når målet om 55 prosents reduksjon i klimagassutslippene innen 2030.

Statens vegvesen

TAKK!

Edvard Sandvik
Fagdirektør Klima og bærekraft Statens vegvesen
edvard.sandvik@vegvesen.no

Foto: Steinar Skaar/ Statens vegvesen

EPD som grunnlag for CO2 vekting

Stine Haugen, bærekraftsansvarlig EBA
19.01.2024

Hva er en EPD

- EPD = Environmental product declaration / miljøproduktdeklarasjon
- En EPD beskriver miljøprofilen til et produkt eller en tjeneste
- På samme måte som innholdsfortegnelse til en Grandiosa forteller hva produktet inneholder
 - En EPD forteller hva ditt produkt inneholder og det samlede klimagassutslippet for hele livsløpet (råvareuttak til avhending)
- En EPD er et verifisert, transparent og troverdig dokument
- En EPD bygger på internasjonale (ISO) og europeiske (EN) standarder
- EPD = historien om et produkts livsløp for sammenlignbare utslipp og CO2 avtrykk som igjen bidrar til å skape like konkurransevilkår

Grandiosa Classic

Nasjonalretten alle har en mening om.

EAN-kode: 07039019919808

Innhold	➤
Ingredienser	▼
Hvetemel, vann, Jarsberg (22 %), pizzakjøtt(storfe kjøtt(40%), vann, soyaprotein, stivelse (hvetete), salt, krydder, konserveringsmiddel (E250)), tomatpuré, paprika, surdeig, gjær, salt, krydder, rapsolje, enzymer.	
Næringsinnhold pr. 100g	➤
Energi, kJ	940 kJ
Energi, kcal	225 kcal
Protein	11.3 g
Karbohydrater	26.0 g
Fett	8.3 g
Kostfiber	0.0 g
Natrium	0.0 g
Salt	0.9 g
Allergiinformasjon	➤

Product stage			Construction installation stage		End of life stage				Beyond the system boundaries
Råmaterialer	Transport	Tilvirkning	Transport	Konstruksjons/ installasjonsfase	Demontering	Transport	Avfallsbehandling	Avfall til sluttbehandling	Gjenbruk/gjenvinning/ resirkulering-potensiale
A1	A2	A3	A4	A5	C1	C2	C3	C4	D
X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Samarbeid har gitt resultater

- Epler og pærer, bananer og appelsiner
 - Utviklingen av EPD verktøyet startet allerede i 2016 i samarbeid med mellom EBA og SVV
- Forarbeidet må gjøres
 - Utvikling av PCR (felles regler) i samsvar med ISO 14025 og NS-EN 15804 for byggevarer
- EPD generator for produktkategorien asfalt
 - Verktøy for automatisering fremstillingen av EPD
- Kalibrere
 - Entreprenørene jobber sammen med SVV, samme oppgaver
- Prøveleverere
 - SVV og enkelte fylkeskommuner etterspør EPD`er
- Klimakalkulatoren brukes i tildeling av kontrakter
 - Vi er nå på «epler og epler»

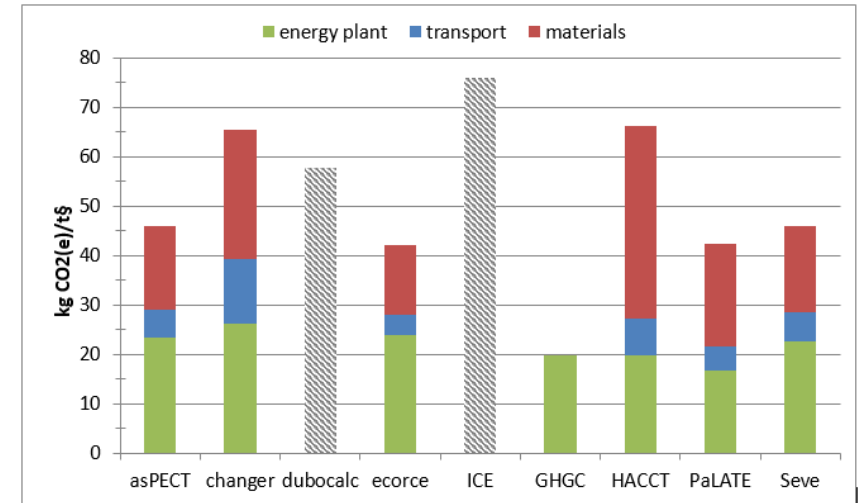
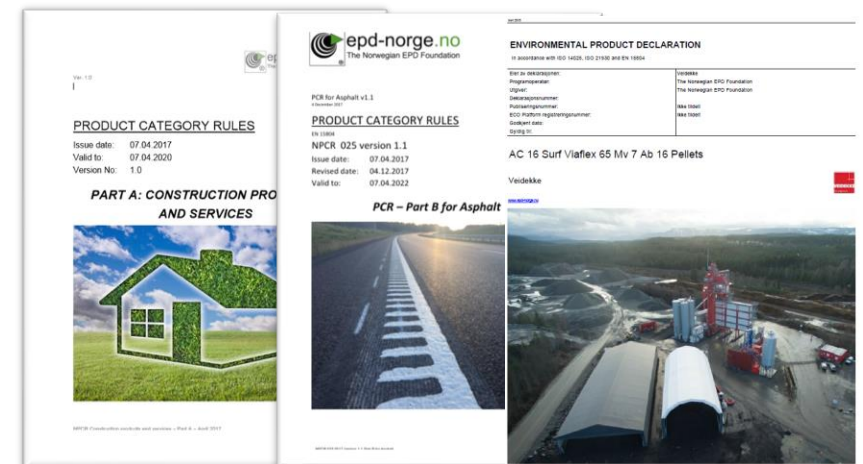

Figure 1. Carbon footprint/tonne for dense asphalt according to the tools evaluated

Noen aller siste punkter

Styrt panikk mot 2030

- Det er mitt og ditt ansvar
- Nye regler fra 01.01.24 – ikke valgfag
- Løsningen er her – OG den fungerer!

Jo flere som tar i bruk klimakalkulatoren med vekting av CO2 – jo raskere oppnår vi gode resultater

- Det vi trener på, blir vi gode på
- Forutsigbarhet
- Innovasjon og investeringer

Et generisk og skalerbart verktøy

Bransjemøter mellom EBA, SVV og FK – åpning for at flere kan delta

Statens vegvesen

Hvordan gjør vi det?

v/ Thor Asbjørn Lunaas, Statens vegvesen

Thor Asbjørn Lunaas, Statens vegvesen

Vekting av CO2-utslipp ved tildeling av kontrakter – Hvordan gjør vi det?

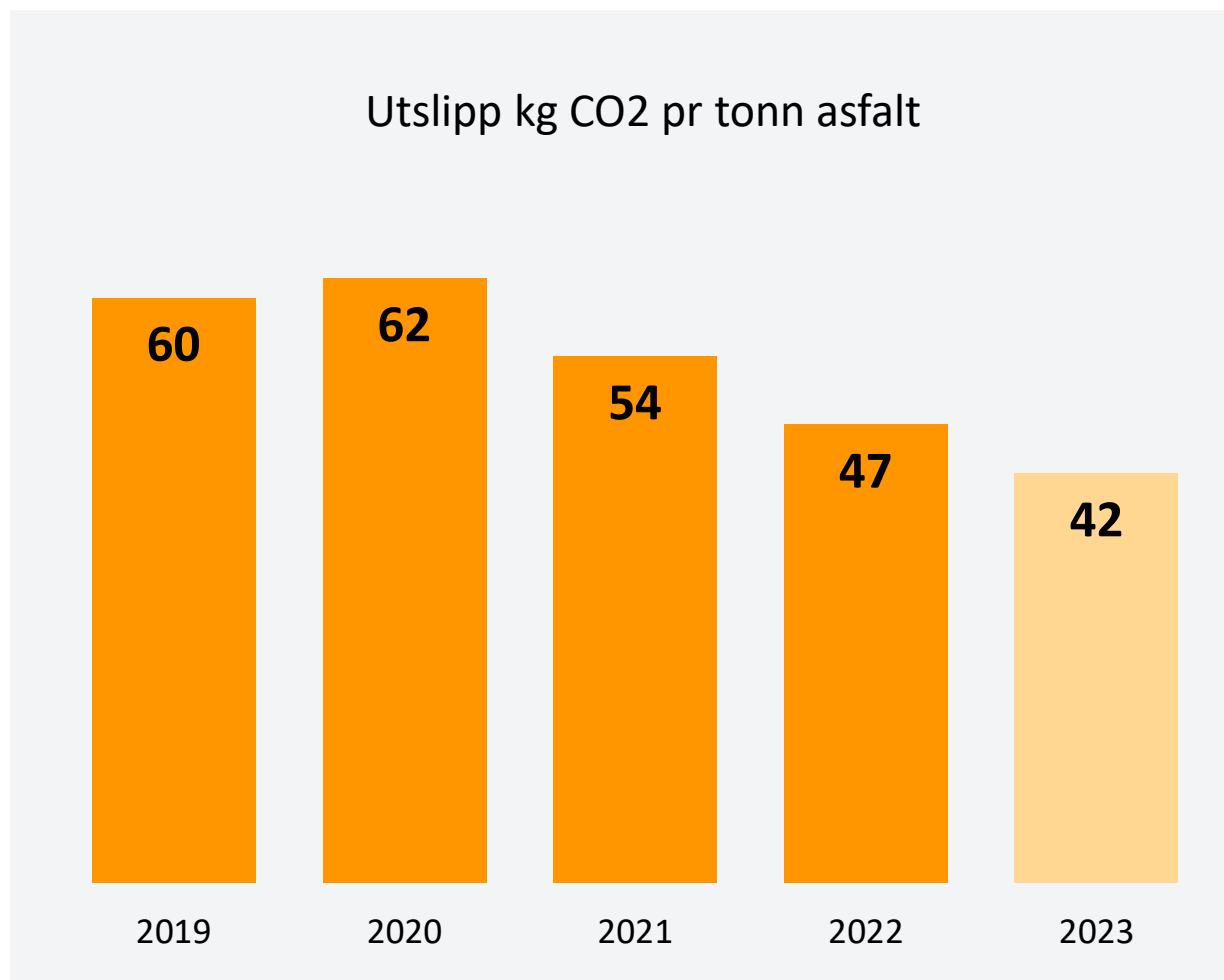

Statens vegvesen
Norwegian Public Roads
Administration

Foto: Per Fladvad

Hva har vi oppnådd?

Kravet om klimavennlig asfalt gir resultater for Statens vegvesen

27.1.2022 10:10:25 CET | [Statens vegvesen](#)

Del [f](#) [in](#) [t](#) [p](#) [e](#) [w](#)

Tallene er klare: CO2-vektingen av asfaltkontraktene reduserer utslippene.

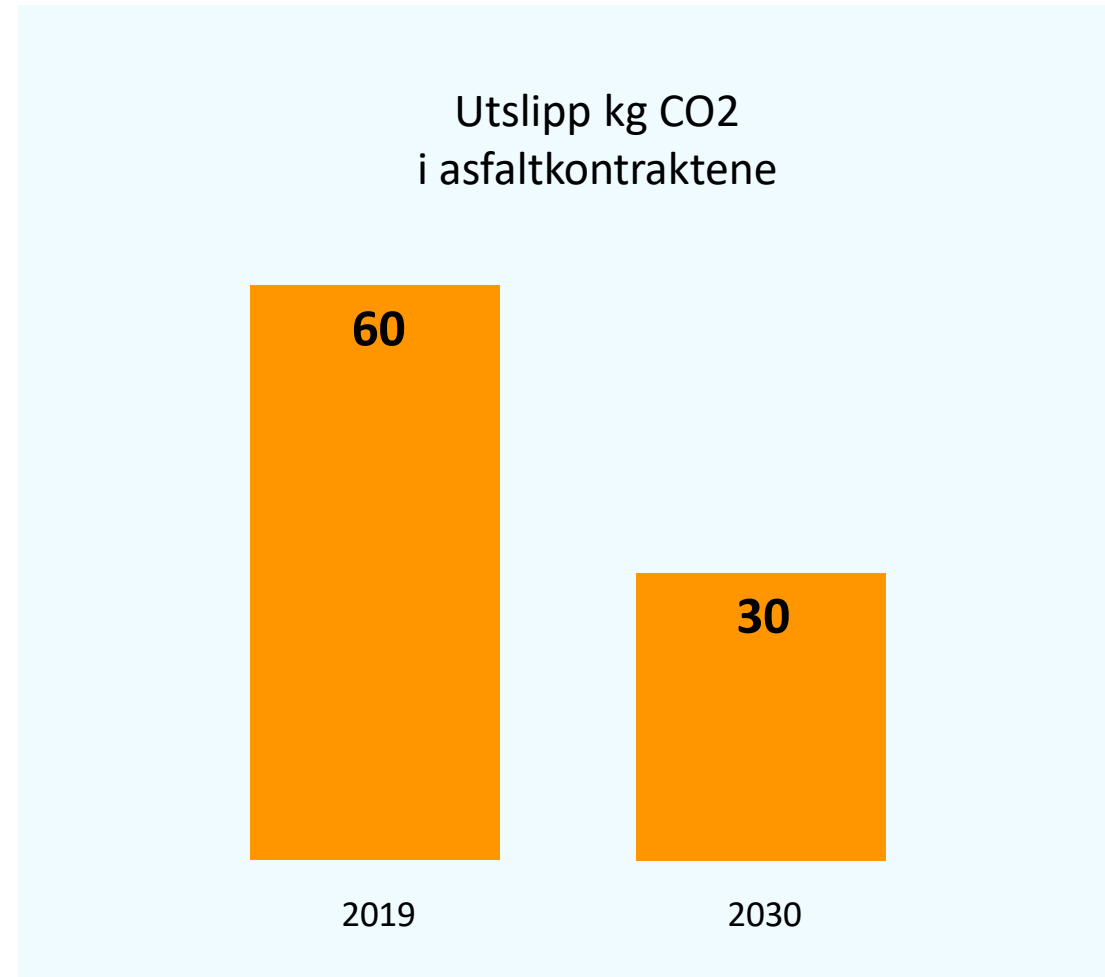

Illustrasjonsbilde. Asfaltering av E14 i Trøndelag. Uttesting av biogent bindemiddel høsten 2021. Foto: Ellinor Hansen

Mål: Redusere utslipp av CO2 i asfaltkontraktene med 50 % innen 2030

Strategi

- EPD
- Kontraktene
- Forutsigbarhet
- God dialog med bransjen
- Raskt og enkelt
- Brukes av alle
- Tåle å feile, korrigere

EPD – Environmental Product Declaration

- Dokument som oppsummerer miljøprofilen til et produkt
- miljødeklarasjon
- Produktkategoriregler, PCR

Asfalt

- A1: Produksjon av råvarer
- A2: Transport av råvarer
- A3: Produksjon av asfalt
- A4: Transport av asfalt
- A5: Utlekking av asfalt

- C: Slutfasen

epd-norge.no
The Norwegian EPD Foundation

ENVIRONMENTAL PRODUCT DECLARATION

In accordance with ISO 14025, ISO 21930 and EN 15804

Eier av deklarasjonen:	EBA
Programoperatør:	Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner
Utgiver:	Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner
Deklarasjonsnummer:	NEPD-1391-456-NO
Publiseringssnummer:	NEPD-1391-456-NO
ECO Platform registreringsnummer:	-
Godkjent date:	14.09.2017
Gyldig til:	14.09.2022

Ska 11 PmB. Asfalt (slitelag)

EBA

www.epd-norge.no

Vekting av CO2 ved tildeling

- EPD som viser hvor mange kg CO2 som slippes ut i kontrakten
 - 7,50 kroner pr. kg CO2
 - Tilbyder med lavest CO2-utslipp får ikke påslag på tilbudssum
 - Øvrige får et påslag på sin tilbudssum ut fra sitt CO2-utslipp i forhold til den laveste
-
- Nye evaluerte tilbudspriser ut fra CO2 utslipp
 - EN med lavest evaluert tilbudspris tildeles kontrakten
 - Opprinnelige tilbudspriser benyttes under gjennomføring
-
- Bonus/malus

Foto: ...

Eksempel

Asfaltkontrakt på 20 000 tonn asfalt

Tilbyder A

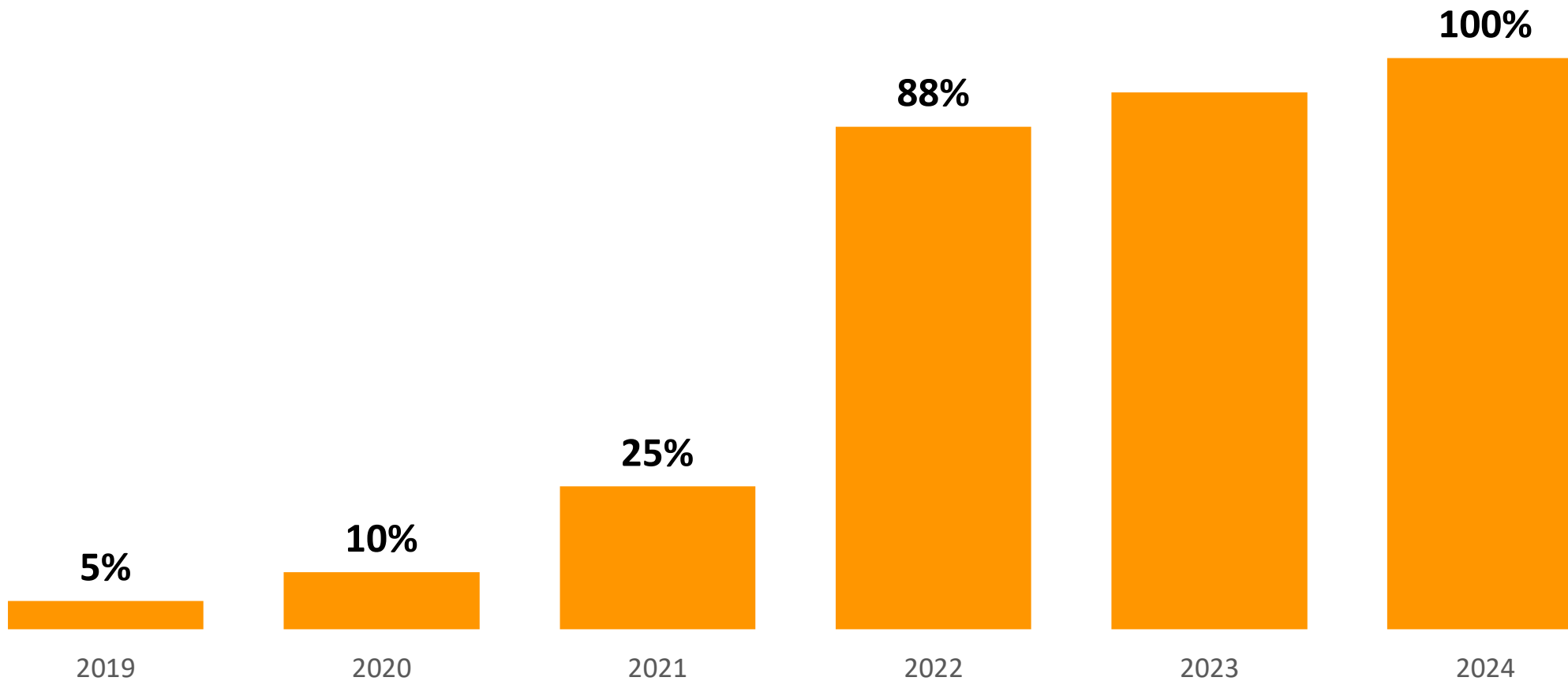
- Tilbudssum: 21 mill kroner
- Utslipp: 50 kg CO₂eq/tonn asfalt – totalt utslipp 1 000 000 kg CO₂eq
- Evaluert tilbudssum: 21 mill kroner

Tilbyder B

- Tilbudssum: 20 mill kroner
- Utslipp: 60 kg CO₂eq/tonn asfalt – totalt utslipp 1 200 000 kg CO₂eq

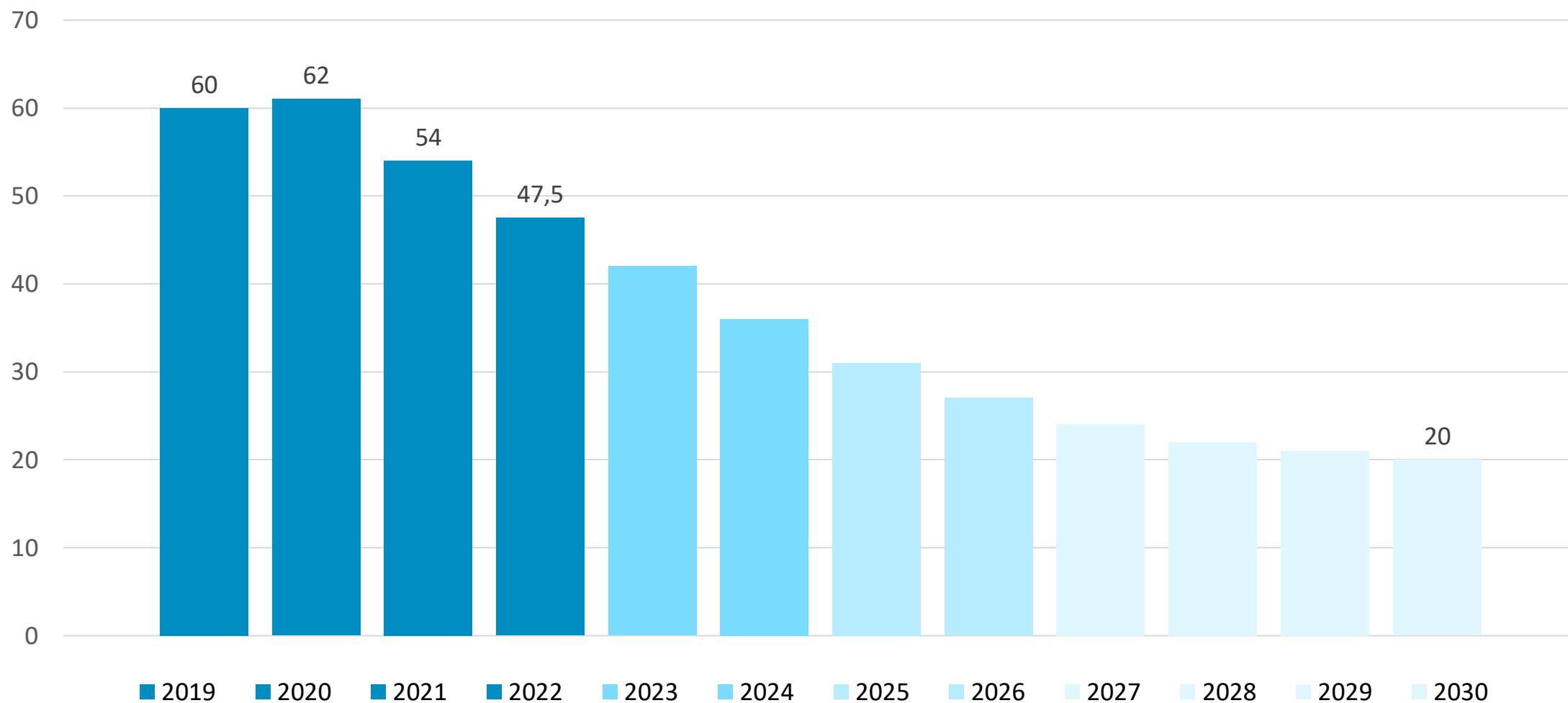
Tilbyder	Tilbudssum	Påslag	Evaluert tilbudssum
A	21 000 000	0	21 000 000
B	20 000 000	1 500 000	21 500 000

Andel kontrakter som veker CO2, strategi

Nytt mål!!

Utslipp kg CO2 pr. tonn asfalt

Suksessfaktorer

- Mål
- Strategi
 - langsiktig, forutsigbar
- Samarbeid med bransjen
- Tillit
- Ta i bruk EPD
- BH bruker kontrakten
- Ta i bruk EN kunnskap
- Enkelt
- Lønnsomt, betalingsvilje
- Villig til endringer

- Kan bruke av alle

thor.lunaas@vegvesen.no

Statens vegvesen

Hvordan oppleves praksisen fra vår side?

v/ Geir Lange, Veidekke ASA

EPD og Klimahensyn

Hvordan oppleves praksisen
med CO₂ vekting fra vår side?

19. Januar 2024

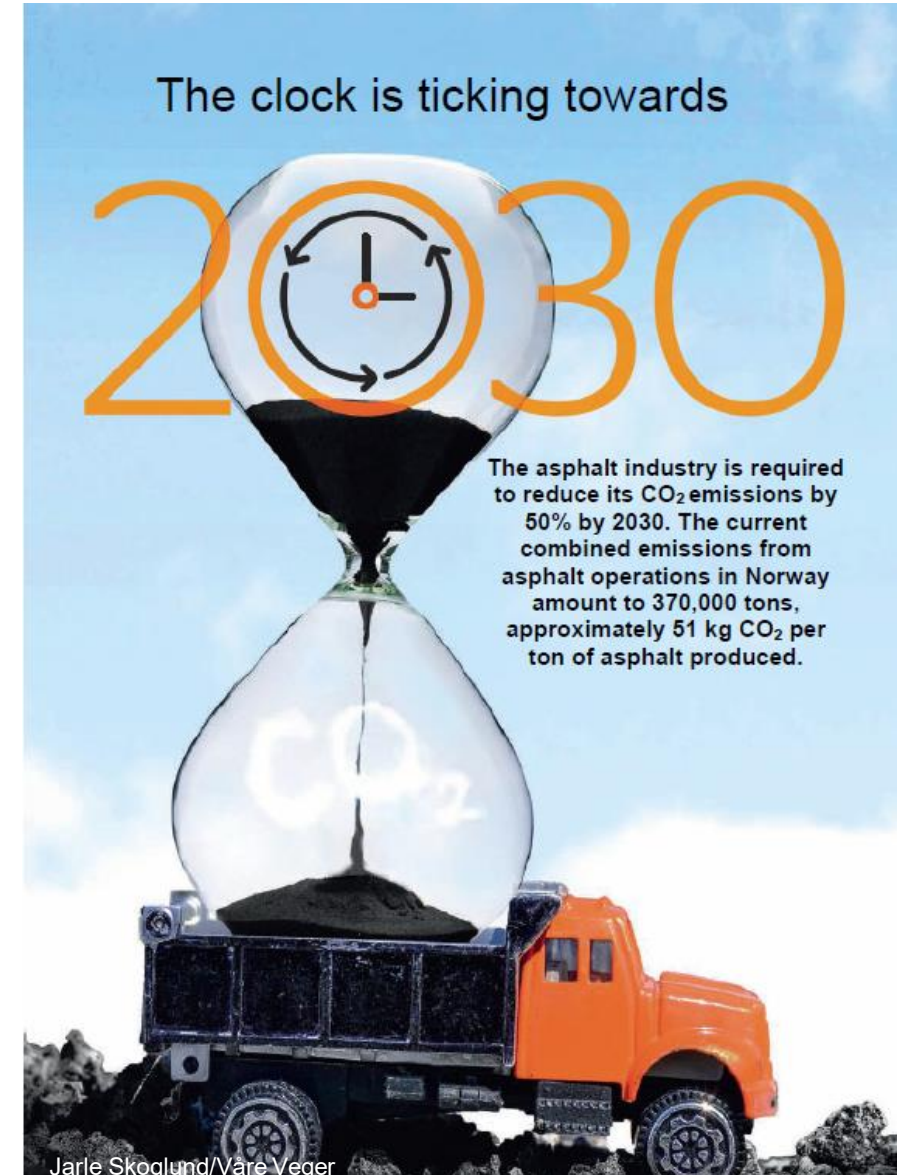
Geir Lange, Veidekke

Vindhellavegen
1790-1843

Klimavekting i kontrakter

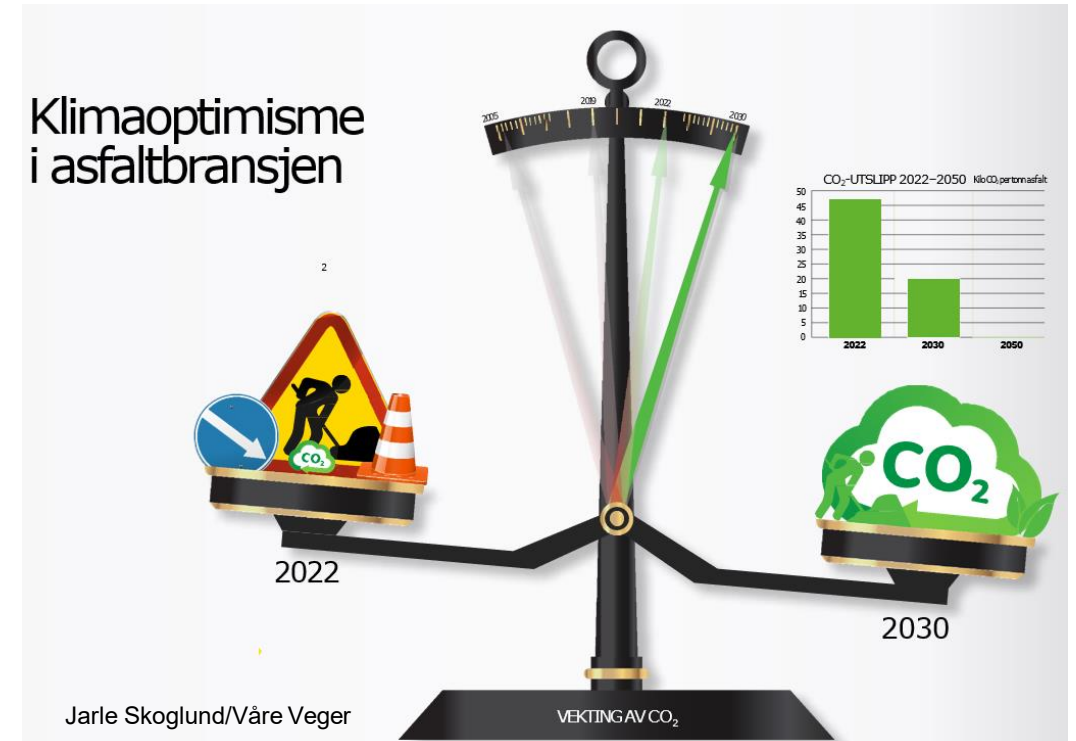
- EBA har bidratt aktivt siden 2015 med utvikling av metode for klimavekting i asfaltbransjen
- Skal tiltak for klimagassreduksjon svare seg, må det settes en pris på CO₂ og tilbudsevaluering baseres på en modell som ikke er subjektiv.
- Må bort fra xls ark og prosa og som vurdering og detaljkrav
- Bruk av EPD som er 3.parts verifisert.
- For tildeling og gjennomføring av kontrakter er det ingen forskjell på oppfølging eller prestasjon på;
 - Seriøsitet
 - HMS
 - Kvalitet
 - Klimagassutslipp

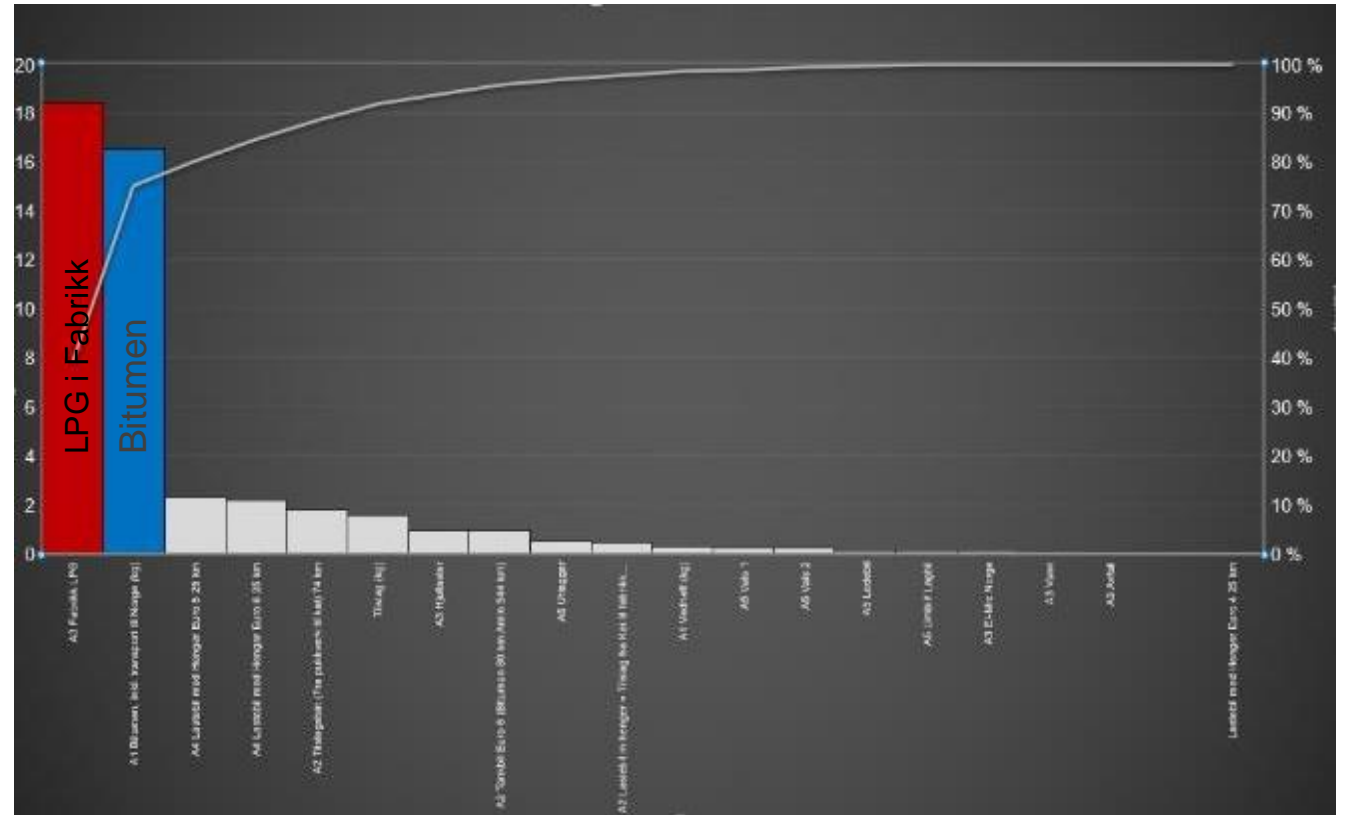
Klimavekting i kontrakter

Erfaring så langt

- Klimavekting i kontrakter med en «pris» på CO₂ virker
- Evaluert tilbudspris er rettferdig og etterprøvbart
 - Ensartet måte og gjøre dette på
 - Like konkurransevilkår
 - EPD-Norge som programoperatør
 - Har også vært prøvd juridisk
- Godt samarbeid mellom bransje og byggherrer
- Utfordrer hele bransjen og ENT tar de største kuttene først

Fordeling av CO₂utslipp/tonn for en standard asfalt A1-A5

Valg av miljøtiltak på ett anlegg i dag

150.000 tonn asfalt pr år

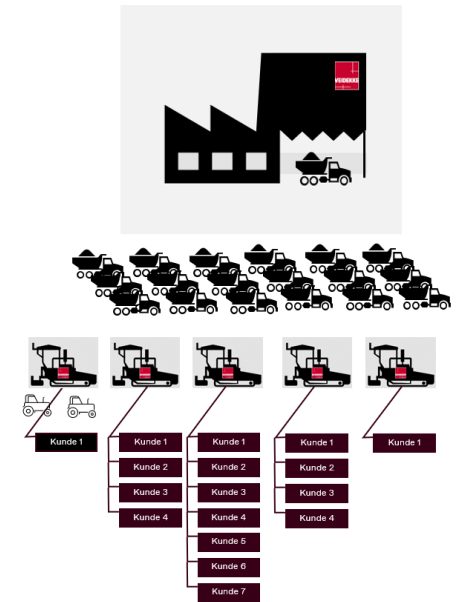
CO₂ utslipp 7.500 t/år

Myndighetskrav vs Kundekrav – Dilemma for Avdelingsleder

Målet er reduksjon av klimagassutslipp mot 2030, men hvilke alternativer har jeg?

- Endrede råvarer, Få tilgang til gjenbruk fra vegeiere
- Korte reiste råvarer
- Fyring i fabrikk
- Elektrisk/Biodrivstoff transport
- Elektriske maskiner
- Indirekte- eller direkte utslipp? Ulik CO₂?

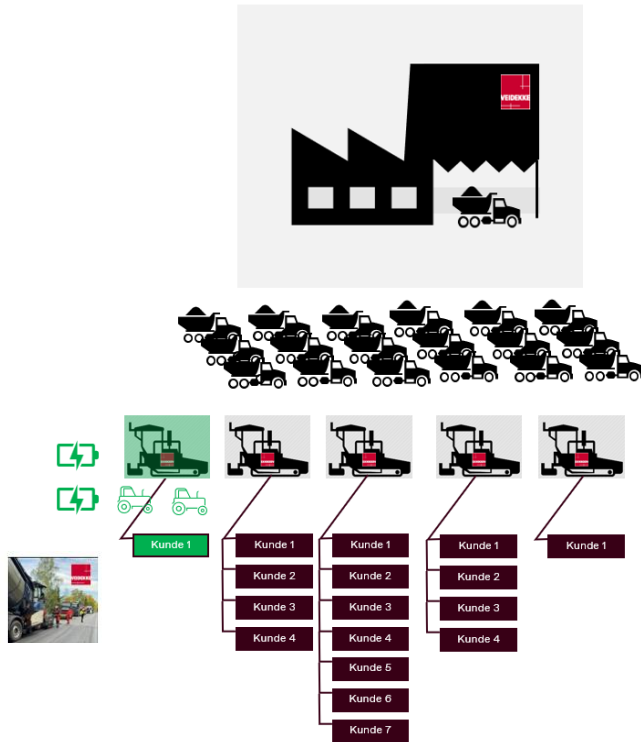
Hvor stor reduksjon i Klimagassutslipp får jeg ved å investere kr 20 mill. ?

Valg av miljøtiltak på ett anlegg i dag

150.000 tonn asfalt pr år – 20 millioner til Investering - Hva gir det?

Kundekrav – Fossilfri Anleggs plass

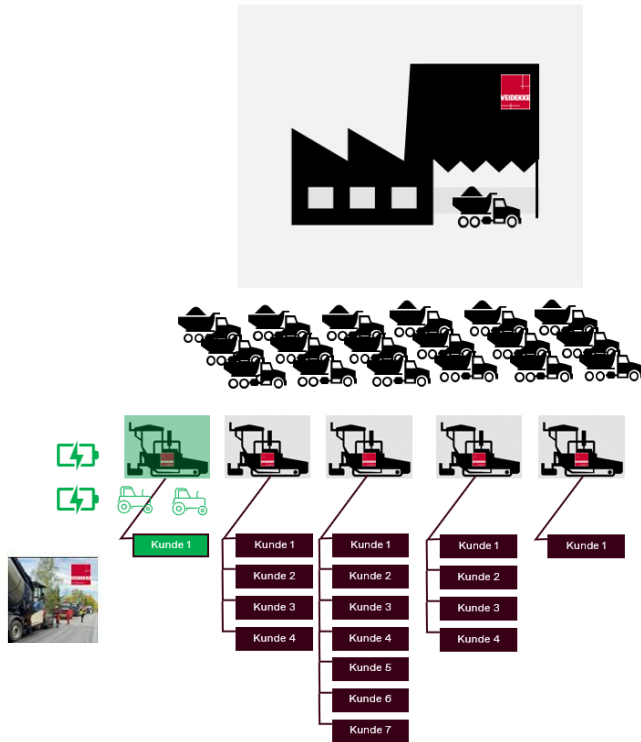
Gir reduksjon på 40 tonn CO₂

Valg av miljøtiltak på ett anlegg i dag

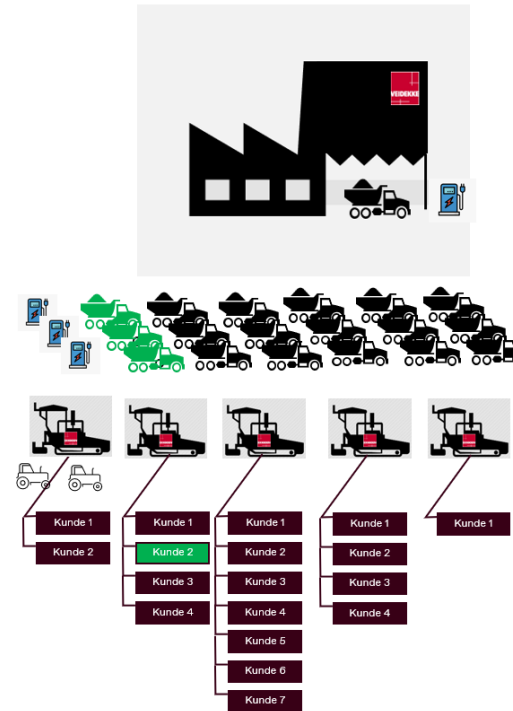
150.000 tonn asfalt pr år – 20 millioner til Investering - Hva gir det?

Kundekrav – Fossilfri Anleggs plass

Kundekrav – Utslippsfri transport

Gir reduksjon på 40 tonn CO₂

Gir reduksjon på 160 tonn CO₂

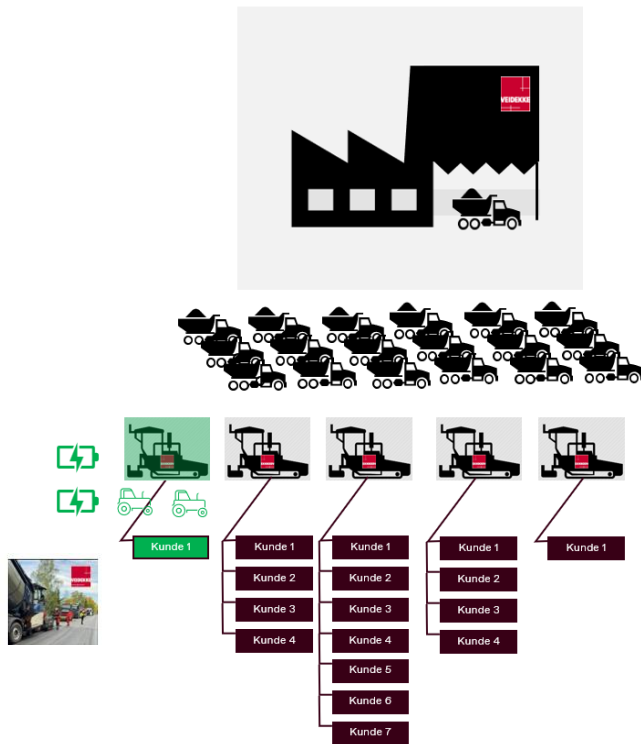
Valg av miljøtiltak på ett anlegg i dag

150.000 tonn asfalt pr år – 20 millioner til Investering - Hva gir det?

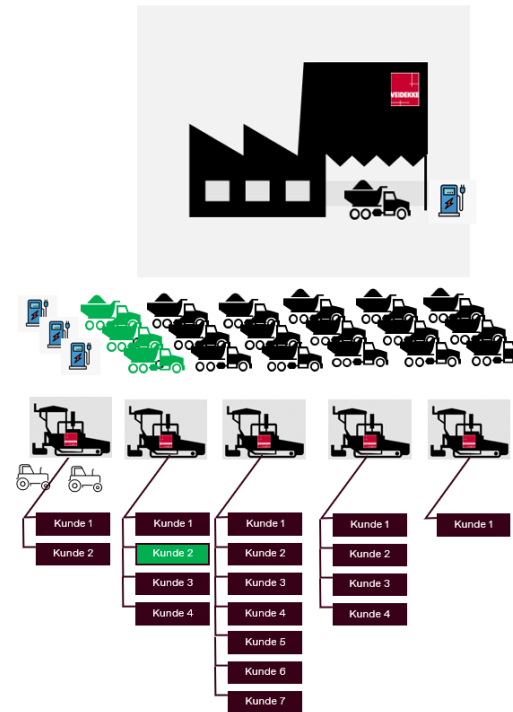
Kundekrav – Fossilfri Anleggs plass

Kundekrav – Utslippsfri transport

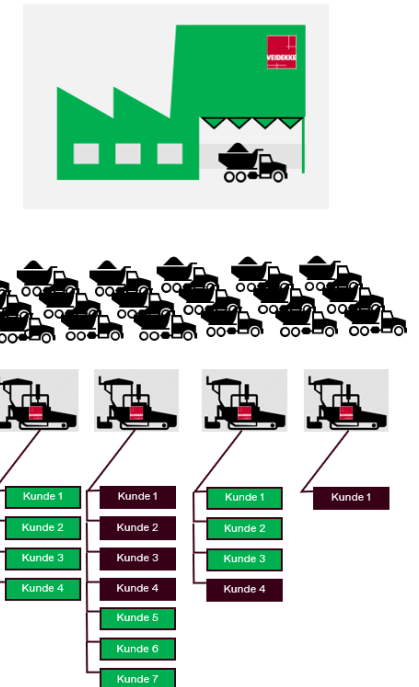
CO₂ vekting i kontrakter

Gir reduksjon på 40 tonn CO₂
33.000 tonn CO₂

Gir reduksjon på 160 tonn CO₂

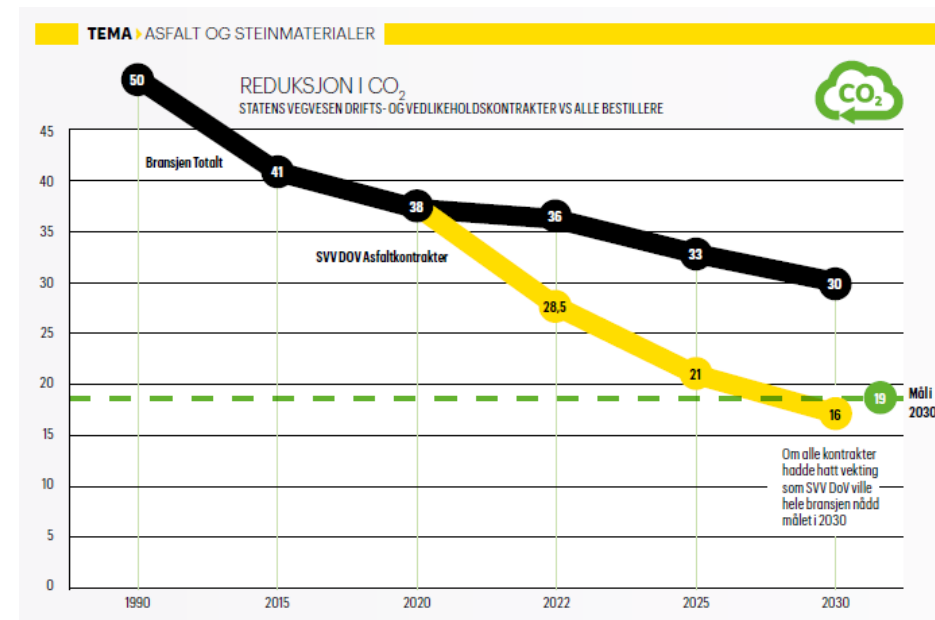
Gir en reduksjon på

Status CO₂ vekting i kontraktstildeling

Benyttet på 18% av totalvolumet i Norge i 2022

- Om alle offentlige kontrakter hadde brukt samme modell;
 - ..når vi målet om 50% reduksjon i 2030
 - ..vil dagens sats kr 7,50/kg CO₂ sannsynligvis være tilstrekkelig
 - ...men det må også gjelde i kontrakter hvor Asfaltentreprenørene er UE

Marked	Asfalt volum 1.000 t	Andel total volum	Volum med CO ₂ vekting	Andel volum med CO ₂ vekting
EBA Totalt asfaltvolum i Norge	6350		1135	18 %
SVV DoV Vedlikeholdskontrakter	682	11 %	515	
Fylker Vedlikeholdskontrakter	1303	21 %	600	
Utbyggingskontrakter SVV/Fylker/Nye Veier/Avinor	<800	13 %	0	
Øvrige Kommuner, Privat, Utbyggere	3500	56 %	20	

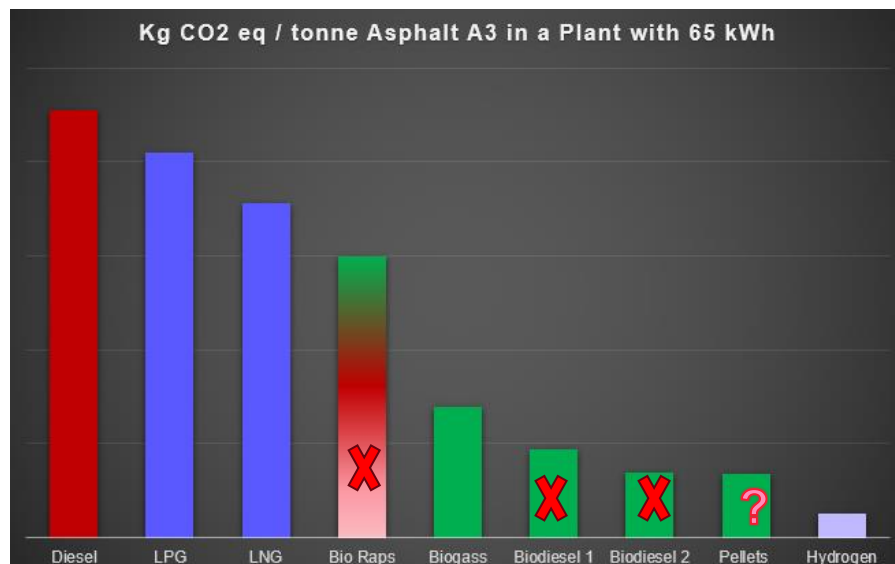

Hvordan kan vi innrette våre anskaffelser

CO₂ Vekting - spesifikke kontraktskrav - klimamål 2030 og 2045

Utfordringer med nye Regelverk - Uforutsigbarhet

- Bruk av Biodiesel/Bioolje begrenses fra 2025 og teller ikke som klimareduksjonstiltak i produksjon. Men ingen kan svare på hvilke produkter dette gjelder.
- Hvilke nye krav kommer fra 2027? Arealbruk, Skogvirke.

Høye investeringer for den enkelte aktør

- Grønt landtransportprogram – Må løfte hele bransjen
- Grønt Skipsfartsprogram - Tungt å dra lasset alene

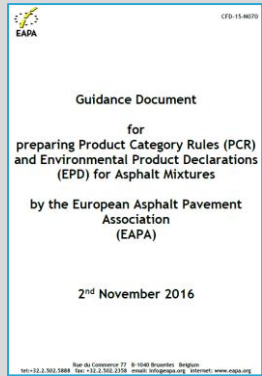
Verdens første elektriske lastebil for langtransport med en batterikapasitet på 1000 kWh på vei på 10. februar gjennom Tyskland. (Foto: Volvo, 2023)

BIERKRAFTIG LANGTRANSPORT:
Verdens første elektriske lastebiler med 1000 kWh batterier til Norge:
Det norske transportkonsernet Litra AS tar nå i bruk verdens to første lastebiler med en batterikapasitet på 1000 kWh.

AV: JAKA PRODUKT | TRAFIKK OG VEI | PUBLISERT: 16. SEP. 2023 | 11:03

Arbeid med å etablere basis for klimavekting

Asfalt med lavt klimaavtrykk Oppdatert: 22.12.2023

Viktig informasjon
 Dette kriteriet brukes for anskaffelser der kjøp og legging av asfalt er hovedproduktet. Kriteriet bygger på Statens vegvesens mal for asfaltkontrakter. Det vises også til kravene Lavtemperaturasfalt og Gjenbruksasfalt. Dette kravet kan brukes når du er i byggeprosessens steg: 7,9. Stegene følger NS3467.

Kravformulering
 Lever asfalt med lavest mulig klima- og miljøbelastning.

Hvordan be om dokumentasjon av kravet
 Det skal leveres EPD i henhold til NS-EN 15804+A2:2019 for hver massetype på de punkt som er beskrevet i konkurransegrunnlaget.

- EPD-en skal omfatte modulene A1 - A5 og C1-C4. Det vil være tilstrekkelig at det leveres en EPD som omfatter modulene A1-A3 og C1-C4 for hver massetype. Det må da i tillegg leveres et oppsett/regneark som viser utslippene i modulene A4 og A5 for hvert punkt.
- Entreprenør må dokumentere i kvalitetsplanen de forutsetninger og tiltak som er lagt til grunn for beregning av sine EPD-er. (F.eks. fyringsmedium, bruk av LTA, gjenbruk etc.).
- EPD må være gyldig, tredjepartsertifisert og publisert hos en EPD Program Operator. Prosjektspesifikke EPD-er må henvises til godkjent og publisert referanse-EPD
- Budsjett som leveres er EPD-verdier, regnskapet er virkelige verdier
- EPD-er som leveres anses som offentlige

Tilleggsinformasjon som viser hva som er forutsetning for EPD-en skal fylles ut og legges ved tilbudet.

Hvordan bruke kravet?
 Lese om hvorfor og hvordan du skal bruke kravet og hva du må tenke på.

Hvordan følge opp?
 Her finner du tips til kontraktsoppløgging

Hvordan evaluere?
 Her får du informasjon om evaluering av dette kriteriet.

EN 15804+A1 (2013)

2017

2019

15804 +A2 (2019)

2022

Q22023

Q42023

2024

Lykke til med CO₂ vekting i kontrakter

Geir.lange@veidekke.no

Leder Fag og marked FO Asfalt

Net Zero 2045

Statens vegvesen

«Adoptert EPD-praksis»

v/ Hilde Heieren, Akershus fylkeskommune

AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE

«Adoptert» EPD-praksis

Webinar: Deling av «beste praksis» i bruk av EPD som et grunnlag for hvordan vekke klima- og miljø i anleggsanskaffelser

Fredag 19.januar 2024

Bakgrunnen

- Splitting av SAMS fra 01.januar 2020
- Benyttet Andre tildelingskriterier
- Forventninger fra fylkeskommunen

Fotograf/Getty Images

Kontrakter med CO2 vekting

- Behov for utvikling, så vi prøvde ut tildeling med CO2 vekting på to kontrakter i 2021
- Er benyttet på alle kontraktene i Viken f.o.m. 2022
- Likt antall tilbydere

Gjennomføringen og utviklingen

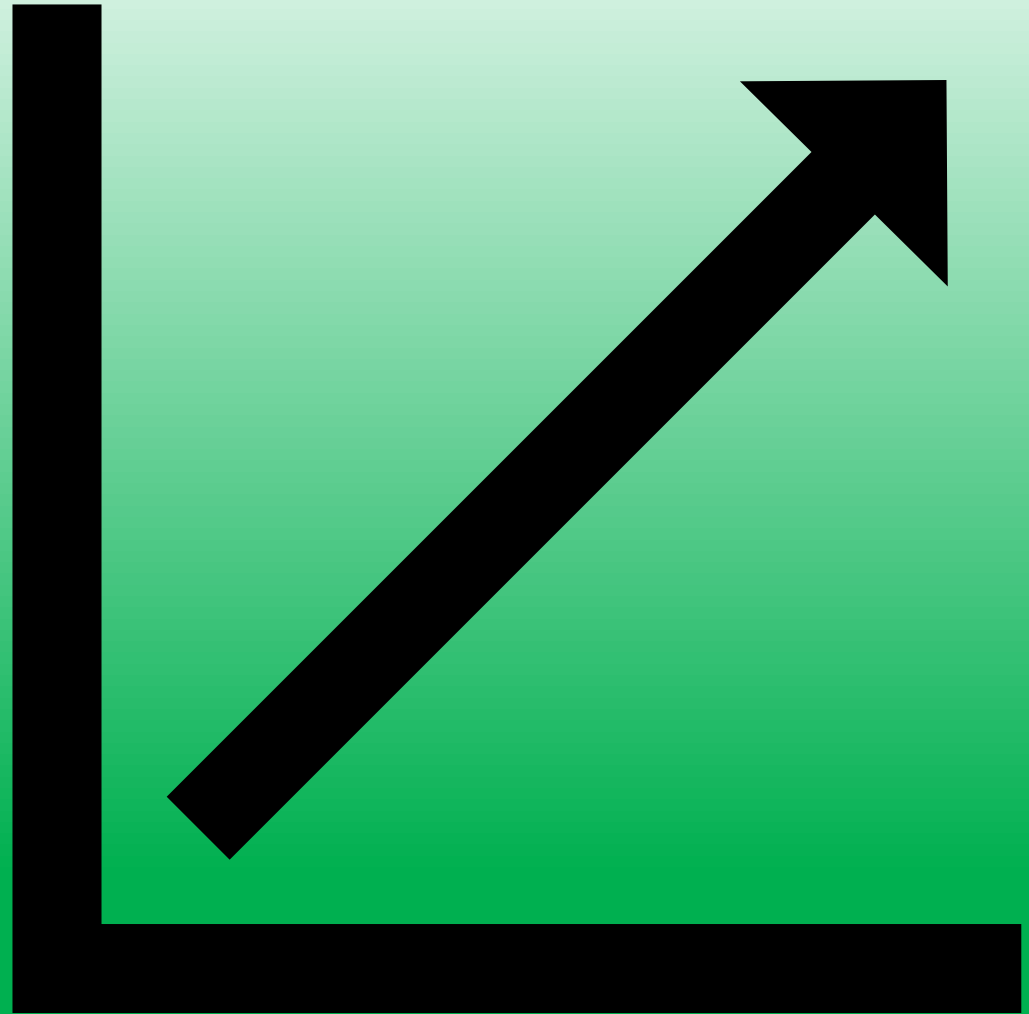

Fotograf/Getty Images

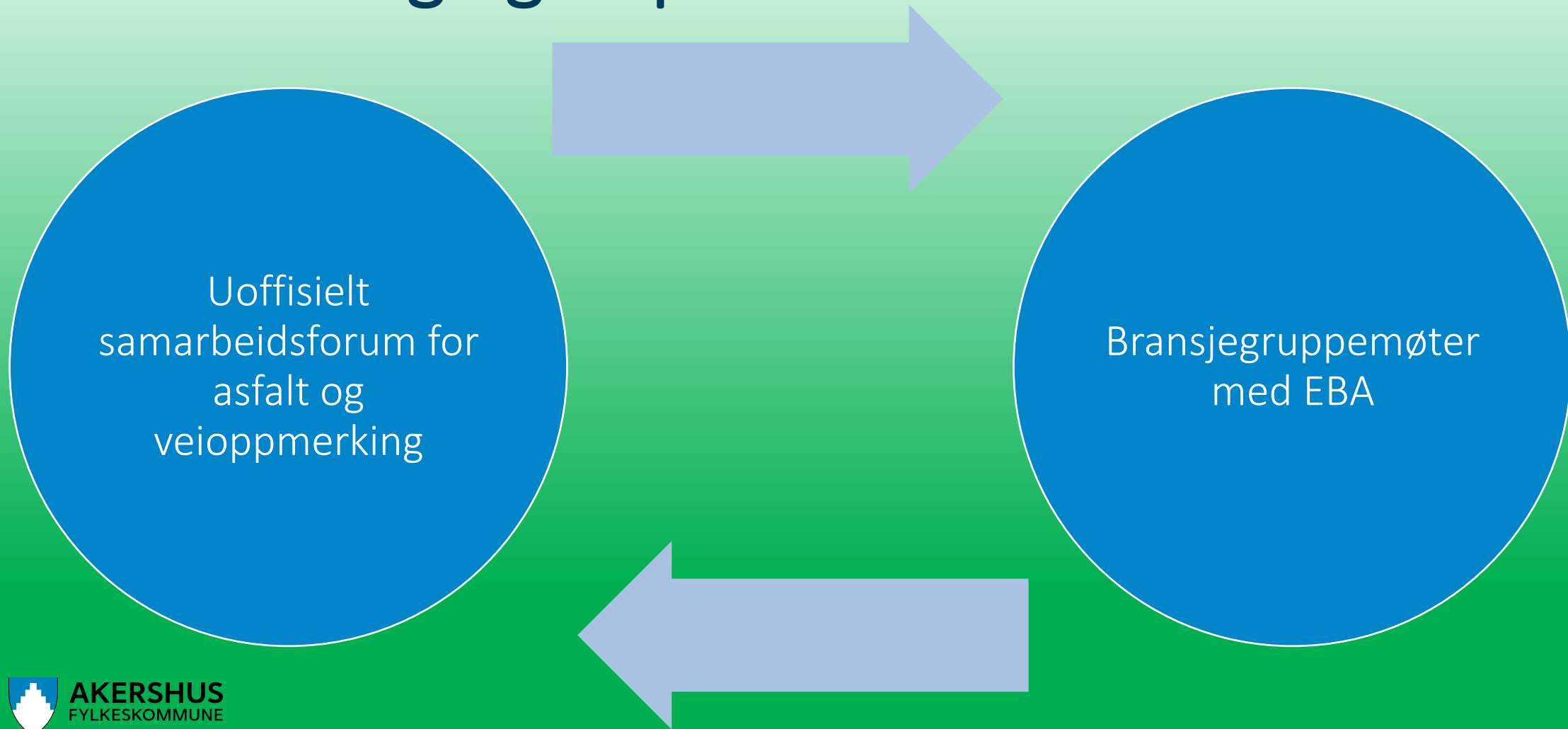
- Oppstart med to kontrakter, og fortsettelse med alle
- Benyttes i flere av fylkeskommunene. Blant annet Innlandet, Trøndelag, Agder, Vestfold, Telemark, og Møre og Romsdal
- Innleie av 3. part for kontroll

Kunnskap om EPD

- EPD kurs
- Lært mye av 3.parts kontrollen
- Lært mye av hverandre både internt og av andre byggherrer

Samhandling og lik praksis

Ferdig verktøy

- Det er utfordringer med tildeling av kontrakter som har andre parameter enn kun laveste pris
- Her er verktøyet utarbeidet i et samarbeid mellom EBA og deres medlemsbedrifter

Bidra til reduksjon totalt

- Vekting av CO2 ved tildeling gir reduksjon totalt
- Jo flere som benytter CO2 vekting, jo bedre blir resultatet for miljø

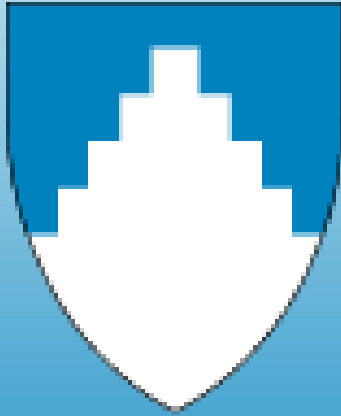
Fotograf/Getty Images

30% vekting

- Vi vil fortsette å benytte CO2 vektingen ved tildeling
- Nye krav til 30% vekting ved tildeling av kontrakter i offentlige anskaffelser

Fotograf/Getty Images

AKERSHUS FYLKESKOMMUNE

hildehe@afk.no

Statens vegvesen

30% klima – og miljøhensyn - regelverket

v/ Espen Bakken, Simonsen Vogt Wiig
Bjørn Kummeneje, DFØ

simonsen
vogtviig

Praktisering av nye miljøkrav i
offentlige anskaffelser

Bruk av EPD

FOA § 7-9 Klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

- (1) Krav og kriterier etter denne bestemmelsen skal ha som **mål** å redusere anskaffelsens samlede klimaavtrykk eller miljøbelastning.
- (2) Oppdragsgiver **skal vekte klima- og miljøhensyn med minimum tretti prosent.**
- (3) Der oppdragsgiver angir tildelingskriteriene i prioritert rekkefølge, **bør** klima- og miljøhensyn være blant de tre høyest prioriterte.
- (4) Tildelingskriterier etter andre og tredje ledd kan **erstattes med klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen**, dersom det er **klart at dette gir en bedre klima- og miljøeffekt** og dette **begrunnes** i anskaffelsesdokumentene. Dersom oppdragsgiver ikke prioriterer i tråd med tredje ledd, skal det stilles klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen, og dette skal begrunnes i anskaffelsesdokumentene.
- (5) Forpliktelsen til å stille krav eller kriterier etter denne bestemmelsen gjelder ikke dersom **anskaffelsen etter sin art** har et klimaavtrykk og en **miljøbelastning som er uvesentlig** og dette **begrunnes** i anskaffelsesdokumentene.

Anskaffelser i Bygg og Anlegg

- Handlingsrommet:
 - Hvilken del av anskaffelsesregelverket kommer til anvendelse?
 - Terskelverdier
 - Hvor kan jeg stille krav til miljø- og bærekraft?
 - Kvalifikasjonskrav, Kravspesifikasjonen (O/E/OEV), tildelingskriterier, kontrakten
 - Forholdet til det innkjøpsfaglige skjønn
 - Handlingsrommet (skjønnnet er snevret inn som en følge av forskriftsendringen)
 - Hvor er jeg forpliktet til å stille krav til miljø og bærekraft?
 - FOA § 7-9 andre ledd: Tildelingskriterier
 - Unntak FOA § 7-9 fjerde og femte ledd

Miljø- og bærekraft i bygg og anlegg

- **Miljøstyring**
 - krav som gjelder styring og generell oppfølging av miljøhensyn.
- **Klima**
 - tiltak som skal bidra til å begrense menneskeskapte klimaendringer, mens klimatilpasning er plassert under andre miljøhensyn.
- **Energi**
 - tiltak for redusert energibruk og økt energieffektivitet, og tiltak knyttet til tekniske anlegg og energistyring.
- **Sirkulærøkonomi**
 - krav knyttet til ombruk, resirkulering, livssyklus kostnader og andre emner som primært handler om å begrense uttaket av ikke fornybare naturressurser.
- **Andre miljøkrav**
 - hensyn til naturmiljø og andre krav som ikke passer inn under de fire andre emnene.

Betydning av å identifisere miljømessig positiv effekt

Vektleggingen av miljø må gi ønskede resultater

- Oppdragsgivere må ikke utelukkende fokuserer på kravet, tildelingskriteriet eller kontraktsvilkåret, men også hvorvidt dette gir en miljømessig positiv effekt.

Ettertanke?

- Hvem skal betale – Leverandøren eller den offentlige oppdragsgiver?
- Hvor godt forankret er de kravene som stiller i oppdragsgivers overordnede planverk?
 - Kommunale miljø og klimaplaner
 - Budsjetter
 - Overordnet strategi/handlingsplaner
- Er det riktig at miljø skal vekte 30 prosent i "alle" alle anskaffelser?
 - Strengt?
 - Nødvendig fokus på effekten av oppdragsgivers anskaffelsespraksis?
 - Effekten og betalingsvilligheten er større i enkelte typer anskaffelser enn andre
 - Er det nok kompetanse til å stille konkrete, effektfulle tiltak samt følge opp krav i kontrakt
 - Er standardisering løsningen?

Entreprenørselskap med 65 ansatte konkurs etter å ha satset på elektriske gravemaskiner

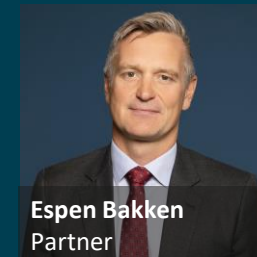
Et svakt marked og manglende betalinger senket entreprenørselskapet Becker: – Det grønne skiftet har kanskje kostet mer enn det har smakt, sier eieren.

Takk

simonsen
vogtviig

simonsen
vogtviig

Espen Bakken
Partner

Telefon: + 47 41 35 65 63
E-mail: eba@svw.no

**Advokatfirmaet
Simonsen Vogt Wiig AS**

Filipstad brygge 1
P. O. Box 2043 Vika
N-0125 Oslo
post.oslo@svw.no
+47 21 95 55 00

FORHOLDET MELLOM «BESTE PRAKSIS» OG REGELEN OM 30% VEKTING

LUP 19. januar 2024

Bjørn Kummeneje

DFØ har publisert veileder om reglene

- Generell innføring i reglene
- Eksempler
- Konkret veiledning og eksempler for prioriterte kategorier, herunder BA
- Tilhørende verktøy
 - [Kriterieveiviseren](#)
 - [Klima- og miljørisikolisten](#)
- Veiledningen er dynamisk og blir videreutviklet

Veileder til regler om klima- og miljøhensyn

Hvordan etterleve reglene om 30 % vektlegging av klima- og miljøhensyn

Klima og miljøhensyn - mer enn CO2-utslipp

Å ivareta klima- og miljøhensyn innebærer å unngå eller minimalisere direkte og indirekte klimagassutslipp og forurensing til luft, grunn og vann, samt å hensynte naturmangfold, og å fremme energieffektivisering, ressurseffektivitet og giftfrie sirkulære verdikjeder. Lista er ikke uttømmende.

Ivaretagelse av klima- og miljøhensyn forutsetter at oppdragsgiver hensyntar *livssyklusen* til det som skal anskaffes. Elementer som kan fremme høy kvalitet, lang levetid og reparerbarhet skal hensyntas i anskaffelsen.

Viktig å fremme sirkulære anskaffelser

DFØ har publisert 13 nye tildelingskriterier

Skal ha en positiv klima- og miljøeffekt.

Skal ha potensial til å påvirke markedet, især til utvikling av nye klima- og miljøvennlige løsninger.

Skal være i tråd med regelverket

- Objektive
- Ha tilknytning til leveransen
- Egnet til å skille tilbudene
- Skal dokumenteres

30 % - av hva?

- Av kontraktsverdien?
- Av laveste pris?
- Vekting innebærer betalingsvilje
- Hva med påslags- og fratrekksmodeller?

Forskjellige modeller for evaluering

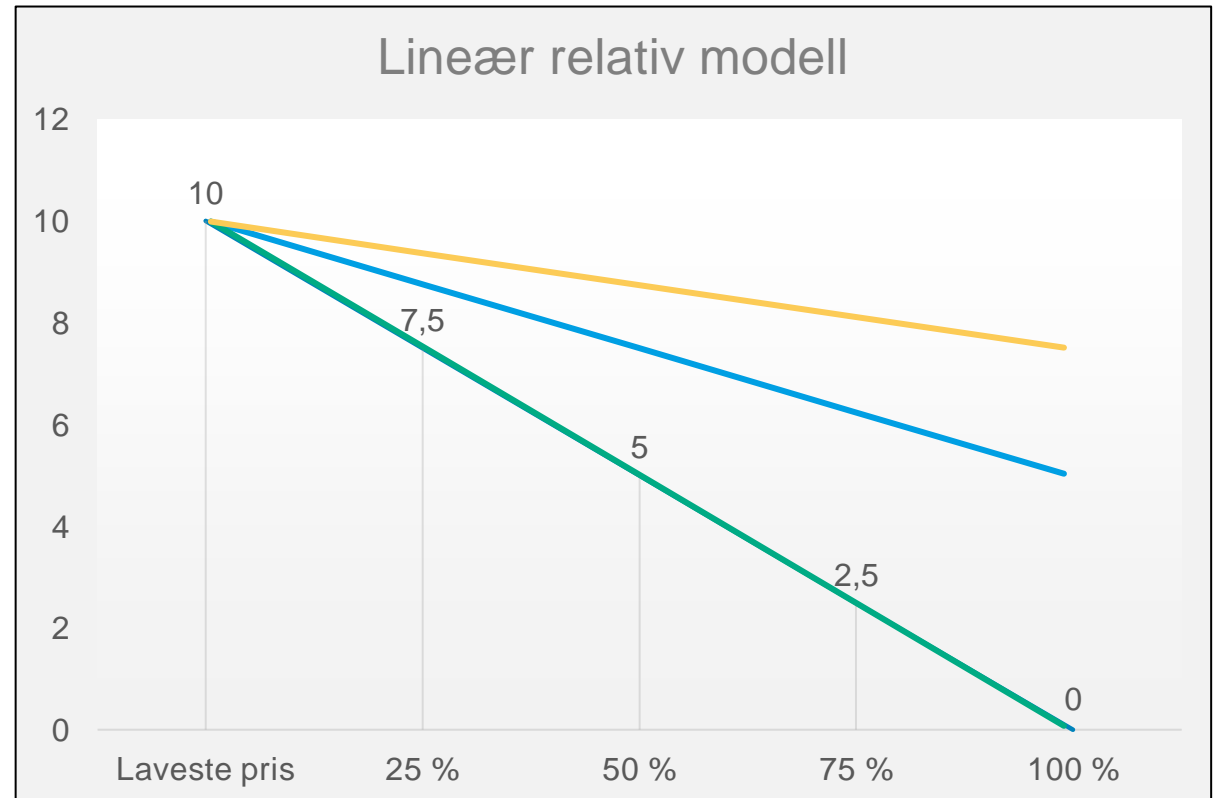
- Poengmodeller

- Relative
- Absolutte
- Lineære
- Forholdsmessige
- Hybridmodeller

- Prissettingsmodeller

- Fratrekksmodeller
- Påslagsmodeller

- Det store spørsmålet: kan prissettingsmodeller brukes hvis de ikke oppgir vekt i prosent?

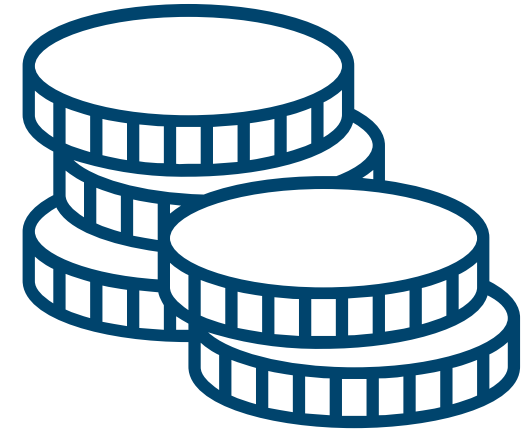
Hva betyr dette?

- Poengforskjellene mellom tilbudene avgjør hvor stor kvalitetsforskjell som må til for å utlikne prisforskjellen
- Valg av modell kan derfor bli avgjørende for utfallet av konkurransen
- Er ikke 30 % vekt det samme i alle modeller?
- Et handlingsrom som oppdragsgiver bør være bevisst

Prissettingsmodeller

- Modeller som bruker pris som sammenlikningsgrunnlag i stedet for poeng
- To hovedtyper: fratrekksmodeller og påslagsmodeller
- Fratrekksmodeller gir fratrekk i pris for positive kvalitative egenskaper
- Påslagsmodell gir påslag på pris for negative kvalitative egenskaper

Fratrekksmodell

- Tildelingskriteriene på kvalitetssiden gis et maksimalt fratrekk i kr
- Det maksimale fratrekket skal uttrykke oppdragsgivers betalingsvilje
- Det maksimale fratrekket uttrykker også kriterienes relative vekt
- Vektingen oppgis ikke nødvendigvis i prosent
- Tilbudspris – fratrekk = evaluert tilbudspris

Eksempel: Tilbud med pris på 3 000 000 kr

Kriterium	Maks fratrekk	Fratrekk	Evaluert tilbudspris
Pris	-	-	1 900 000
Kvalitet	1 000 000	800 000	
Miljø	1 000 000	300 000	

Påslagsmodell

- Eksempel: kg CO₂eq som tildelingskriterium i en bygge- og anleggsanskaffelse
- Det gis 5 kr påslag pr. ekstra kg CO₂ regnet fra det beste tilbudet
- Laveste pris etter påslag vinner konkurransen

Leverandør	Pris	Kg CO ₂	Påslag	Evaluert tilbudspris
A	Kr 65 391 381	1 689 384	Kr 0	Kr 65 391 381
B	Kr 66 182 797	1 863 975	Kr 872 995	Kr 67 055 792
C	Kr 60 887 131	1 954 660	Kr 1 326 380	Kr 62 213 511

Oppsummering og konklusjon

- I modeller som prissetter kvalitet brukes ikke vekting på samme måte som i poengmodeller
- Betyr dette at slike modeller ikke kan brukes hvor det er plikt til å vekte miljø 30 %?
- Det finnes ingen fasit som sier hva 30 % er
- Oppdragsgiver må kunne begrunne konkret med utgangspunkt i den faktiske effekten at modellen ivaretar klima og miljø tilstrekkelig

%

Veileder til regler om klima- og miljøhensyn

Hvordan etterleve reglene om 30 % vektlegging av klima- og miljøhensyn

8. Asfalt med lavt klimaavtrykk

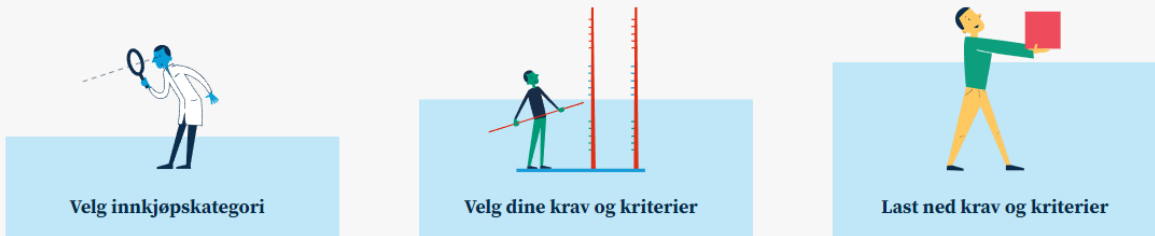
Kriteriet er basert på modellen for reduksjon av klimagassutslipp fra asfalteringskontrakter som Entreprenørforeningen bygg og anlegg og Statens vegvesen har utviklet. Sammen med tilbudet skal det leveres en EPD (Environmental Product Declaration) som sammen med kontraktens mengder benyttes for å beregne det totale CO₂-utslippet.

Ved evaluering tas det utgangspunkt i samlet CO₂-utslipp i kontrakten. Tilbyder med lavest CO₂-utslipp får null påslag, mens øvrige tilbydere får et fast påslag per ekstra kg tilbudte CO₂, sammenliknet med tilbudet med lavest CO₂-utslipp. Tilbudspris pluss påslag utgjør evaluert tilbudspris.

Statens vegvesen har hatt en gjennomgang av flere av sine kontrakter og funnet at 7,50 kroner er en fornuftig pris for å ivareta kravet om 30 prosent. Denne prisen vil variere, og avhenger først og fremst av forskjellen mellom det vinnende tilbudet og det nest beste tilbudet. Statens vegvesen ser imidlertid at asfaltkriteriet har hatt stor effekt, og vurderer det til å være minst like effektivt som å vekte CO₂ 30 prosent i en tradisjonell poengmodell. De vil gjøre løpende vurderinger av om nivået for påslag pr. kilo CO₂ er på riktig nivå.

[Se kriteriet i Kriterieveviseren](#)

Kriterieveviseren – veileder til bærekraftige krav

Finne gode krav og kriterier for å sikre deg bærekraftige anskaffelser. Velg din innkjøpskategori og få oversikt over DFØs forslag til krav, og få nyttige tips på veien.

Start her. Velg først din innkjøpskategori

Anlegg

Anlegg

Avfallsinnsamling

Husholdningsavfall

Avfall fra tjenesteytende virksomhet

Bygg

Rehabilitering

Nybygg

IT-utstyr

PC-er, skjermer og nettbrett

Mat- og måltidstjenester

Mat- og drikkeprodukter

Måltidstjenester

Møbler

Kontormøbler

Transport

Person- og varebiler

Transport av varer og tjenester

Gå til kravene →

Tildelingskriterium kan bidra til bedre behovsoppfyllelse og tilbudene skal rangeres på bakgrunn av hvert tildelingskriterium

Sirkulærøkonomi

Massetransport og massehåndtering

Klima

Utslippsfri byggeplass og anleggsområde

Asfalt med lavt klimaavtrykk

Asfalt med lavt klimaavtrykk

 Oppdatert: 22.12.2023

Viktig informasjon

Dette kriteriet brukes for anskaffelser der kjøp og legging av asfalt er hovedproduktet. Kriteriet bygger på [Statens vegvesens mal for asfaltkontrakter](#). Det vises også til kravene Lavtemperaturasfalt og Gjenbruksasfalt. Dette kravet kan brukes når du er i byggeprosessen steg: 7,9 [Stegene følger NS3467](#)

Kravformulering

Levere asfalt med lavest mulig klima- og miljøbelastning.

Hvordan be om dokumentasjon av kravet

Det skal leveres EPD i henhold til NS-EN 15804+A2:2019 for hver massetype på de punkt som er beskrevet i konkurransegrunnlaget.

- EPD-en skal omfatte modulene A1 - A5 og C1-C4. Det vil være tilstrekkelig at det leveres en EPD som omfatter modulene A1-A3 og C1-C4 for hver massetype. Det må da i tillegg leveres et oppsett/regneark som viser utslippene i modulene A4 og A5 for hvert punkt.
- Entreprenør må dokumentere i kvalitetsplanen de forutsetninger og tiltak som er lagt til grunn for beregning av sine EPD-er. (F.eks. fyringsmedium, bruk av LTA, gjenbruk etc.).
- EPD må være gyldig, tredjepartsertifisert og publisert hos en EPD Program Operatør. Prosjektspesifikke EPD-er må henvises til godkjent og publisert referanse-EPD
- Budsjett som leveres er EPD-verdier, regnskapet er virkelige verdier
- EPD-er som leveres anses som offentlige

Tilleggsinformasjon som viser hva som er forutsetning for EPD-en skal fylles ut og legges ved tilbudet.

Hvordan bruke kravet?

Lese om hvorfor og hvordan du skal bruke kravet og hva du må tenke på.

Hvordan følge opp?

Her finner du tips til kontraktsoppfølging

Hvordan evaluere?

Her får du informasjon om evaluering av dette kriteriet.

Dere finner mer om dette i veilederen

Veileder til regler om klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser

Denne veilederen skal hjelpe offentlige oppdragsgivere med å ivareta klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser. Veilederen inneholder både generell regelverksveiledning, konkret veiledning for prioriterte innkjøpskategorier, eksempler og andre nyttige verktøy.

Generell veiledning

Bygg og anlegg

Evaluering

1. Innledning
2. Regelverkets formål og sentrale momenter
3. Anskaffelsesforskriften – reglene som gjelder
4. Forsyningsforskriften – reglene som gjelder
5. Konesjonskontraktforskriften – reglene som gjelder
6. Klima- og miljøkrav i kravspesifikasjonen
7. Anskaffelser som etter sin art har uvesentlig klimaavtrykk og miljøbelastning
8. Utforming av krav og kriterier, evaluering og kunngjøring
9. Bygg, anlegg og eiendom – bruk av reglene
10. Veigående transport – bruk av reglene
11. IKT-utstyr – bruk av reglene
12. Mat og måltidstjenester – bruk av reglene
13. Møbler – bruk av reglene
- Vedlegg 1 Evalueringemetodikk

 Direktoratet
for forvaltning og
økonomistyring

Bjørn Kummeneje
Bjorn.kummeneje@dfo.no
97 54 45 49

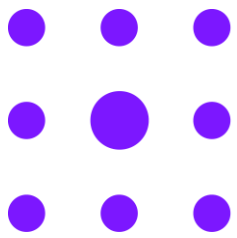

Statens vegvesen

En samtale om erfaringene så langt

v/ Thor Asbjørn Lunaas, Statens vegvesen
Geir Lange, Veidekke ASA
Hilde Heieren, Akershus fylkeskommune

LUP

Innovative anskaffelser

Statens vegvesen

OPPSUMMERING

1. EPD-verktøyet – CO2-vekting i kontrakter – fungerer som et verktøy for oppfyllelse av 30%-kravet til klima- og miljø i asfaltkontrakter
2. CO2-vekting i asfaltkontrakter er en metode som er ferdig til å taes i bruk – kan adopteres

Her er oppskriften

3. CO2-vekting har et potensiale for også bli benyttet i andre typer kontrakter (dette jobbes det med!)
4. Jo flere som benytter CO2 vekting, jo bedre blir resultatet for miljøet, og jo lettere for entreprenørene å investere i miljøtiltak hvor det virkelig monner!

Takk for i dag!